

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 10 (273)

Fredagen den 10 mars 1893.

6:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 9:— Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50 Idun ensam » 5:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets hus.) Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lösnum: endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.</p>
---	--	---	---	---

Amanda Taube.

Vårt samhälle har alltid gjort sig känt för uppoffrandemänniskokärlek, och ännu aldrig har någon stor olycka hemsökt en annan del af landet, utan att stockholmarna rörts däraf, såsom hade det gällt dem själfva. En uppmaning till insamling för dem, som lida nöd har aldrig låtit höra sig förgäfvad, och vill man som medel för välgöreheten använda ett offentligt nöje, är detta genast på det lifigaste eftersökt. Man roar sig så mycket bättre, tycker man, då man på samma gång skänker bröd åt de hungrande och låter en tröstens solstråle tränga in i fattigdomens och lidandets mörka tjäll.

Det var nog också i visshet om att mötas af vår människoälskande allmänhetsberedvillighet, som den dam, hvars bild Idun i dag har nöjet att framställa, beslöt att söka anordna ett par sceniska föreställningar för att med inkomsten af dem lindra nöden i det nordligaste Sverige samt äfven lämna en skärf åt dem, som hungra i det land på andra sidan Bottnenhafvet, hvars män fordom stridt och segrat

vid våra fäders sida, och som alltid är oss så kärt.

Men oaktadt allmänhetens beredvillighet är anordnandet af sådana välgörehetsföreställningar förenadt med långt större svårigheter, än man kan föreställa sig, och tager vanligtvis anordnarens tid och krafter i anspråk för både veckor och månader. Människovännen må därför känna sig tacksam mot den person, som med oegennyttig uppoffring börjar ett sådant företag och ej låter några hinder afhålla sig från att föra det till önskvärdt mål.

Det är detta som grefvinnan Amanda Taube, född Nerman, nu utfört, så att två sceniska föreställningar kunna gifvas å Kungl. operan för ofvan nämnda ändamål, den första söndagen den 12 dennes på middagen samt den andra på tisdags afton den 14. Vid dessa två, hvarandra fullkomligt lika föreställningar har grefvinnan Taube lyckats erhålla biträde af flere bland våra förnämsta sceniska förmågor, till exempel af den sångare, som länge varit och otvifvelaktigt fortfarande förtjänar att

En god kvinnas väg är i sanning strödd med blommor, men de uppspira bakom hennes steg, icke framför dem.

RUSKIN.

vara publikens mest firade gunstling, herr Arvid Ödmann, samt af den utmärkta sångerska, hvilken numera icke tillhör scenen, men ständigt tillhör konsten och med sin härliga röst och sitt hjärtvinnande föredrag alltid fånglar sina åhörare, grevinnan Matilda Taube, född Grabow.

På den dramatiska afdelningen medverka sådana krafter som Knut Almlöf och Georg Norrby från vår scens förflunta dagar samt Gustaf Fredrikson och Thecla Åhlander med flere af dem, som nu utgöra teaterns förnämsta krafter.

På samma gång herrar Almlöf och Norrby skyndat att bidraga till det vackra ändamålet, har det ock varit för dem ett kärt tillfälle att upplifva minnet af den tid, då Amanda Nerman var deras unga kamrat på dramatiska scenen. Själ upplifvar hon sina teaterminnen, då hon, åtminstone vid dessa två föreställningar, uppträder på den scen, där hon icke visat sig på två årtionden, men där hon förut under flere år var en till teaterns framgång verksamt bidragande konstnärinna.

I slutet af 1850-talet riktade dåvarande teatervänner sin uppmärksamhet på en helt ung flicka, som hade fått undervisning vid kungl. teaterns elevskola, men gjorde sitt första offentliga uppträdande på Edvard Stjernströms scen och spelade ganska olika roller, men alltid på ett sätt, som ingaf stora förhoppningar. Hon uppträdde i »Hakon Jarl», i »Konst och natur», i »Fiamino» o. s. v., och Amanda Nermans namn vardt snart bekant.

Vid tjugu års ålder begaf hon sig till Finland och fick vid Helsingfors' svenska teater snart en stor och viktig del i spellistan. Oaktadt sin ungdom, utförde hon de förnämsta rollerna i Blanches och Jolins stycken och i många andra samt vardt inom kort en af allmänhetens förnämsta gunstlingar. Icke blott på scenen, utan äfven i sällskapslivet visade man henne stor uppmärksamhet, och hon tillbragte i Finlands hufvudstad ett par på alla sätt lyckliga år, om hvilka hon ännu talar med glädje och tacksamhet.

Oaktadt dessa lyckliga förhållanden, slet skådespelerskan sig likväl från triumferna i Helsingfors. Den unga, intelligenta konstnärinnan kände, att hon vore i behof af långt strängare studier än de, till hvilka hon dittills haft tillfälle, och så ryckte hon sig från de hänförda helsingforsarne och begaf sig till Paris, där hon under ett helt år öfverlämnade sig åt allvarliga sceniska studier.

Till Helsingfors återvände hon icke, men väl till Stockholm, där hon, hösten 1864, anställdes vid kungl. teatern och debuterade i »En liten förmyndare», hvilket stycke hon själf öfversatt. Hon väckte mycket bifall och tog sedan under nio år verksam del i kungl. teaterns arbeten, med erkänt konstnärskap utförande ett stort antal roller, såsom Klara i »Egmont», Camille i »En teaterpjäs», Emma i »Hertig Job», hvilket stycke också är en af hennes öfversättningar, Ingeborg i »Engelbrekt och hans dalkarlar», prinsessan i »Adrienne Lecouvreur», Tusnelda i »Släktingar» m. m.

Till stor saknad för hufvudstadens teatervänner, hvilka satte stort värde på den intel-

ligenta skådespelerskan, som tycktes ha en betydande framtid på scenen, öfvergaf hon dock denna redan 1873 samt ingick äktenskap med kaptenen, numera trafikdirektören och t. f. intendenten vid statens järnvägar, grefve Carl Oscar Taube. De gamla teatervännerna, de som voro med för tjugu år sedan, ha icke glömt henne, och hvarken gamla eller unga människovänner skola förgäta hennes vackra bemödanden till lidande medmänniskors bispringande.

Claës Lundin.

Kvinnornas flagga.

Pansarbåten Thules af-
löpning, den 4 mars 1893.

En snöhvitt sjudande svallvåg slår
Sin skur mot det röda pansarstålet;
En skälfnung från jättens lemmar går,
Där stolt på stupande ban han når
Den svenska böljan, det första målet.

Då glänser en blix i samma stund
Från däck, som vågorna sakta vagga,
En blågul flamma — och mund från
mund

Kring furukransade stränders rund
Sig höjer ett sorl: »Se, kvinnornas
flagga!»

Vid spelande middagsljus och sång
Det blåa fältet sitt kors nu tänder...
Men tung var mödan väl mången gång
Och tyst den vinternatten och lång
De sömmtat dess silke med trägna
händer.

Ty hvar en son vid sin moders
barm

Har lärt sig att älska fosterlandet,
En syster stödde sin broders arm,
En maka värmdde sin make varm,
Där fästes ett styng i det blågula ban-
det.

Och hvar en teg stod mognande god
Att mödans sparsamma skördar vagga,
Och hvar en svältdag man öfverstod
I kvinnokärlek med mannamod,
Där syddes en flik af kvinnornas
flagga.

Så sömmta ditt silke, gult och blått,
I svenska färger, du svenska kvinna,

Föreنا hvad väldigt är och smått,
Föreنا hvad bittert är och godt
Med styng intill styng, medan dagarne
rinna.

Då skall den silkessömmade flik,
Som nu våra hjärtan mäktigt gläder,
En gång på segrar och minnen rik,
Din egen offrande kärlek lik,
Tryggt hålla oss ut i alla väder.

Johan Nordling.

Några ord om vår »Gifter- målsbalk.»

För Idun af *Kata Dalström.*

Qänne några af Iduns ärade läsarinor någonsin ägna en tanke åt »Giftermålsbalken» i vår egen hedervärda svenska lagbok?

Och ändå borde sannerligen kvinnorna ha den på »sina fem fingrar», som man brukar säga, så viktig är den.

»Hu då!» hör jag i andanom många af eder utropa. »Förskona oss för all del från alla lagar, de äro så tråkiga, och inte kunna vi kvinnor begripa oss på dem och på alla märkvärdiga »balkar», som finnas i lagboken! Bara vi titta på den (om vi någon gång göra det), så går det rundt i hufvudet på oss!»

Ja så ungefär tror jag många skola säga, men jag vågar ändå, med Iduns läsarinors benägna samtycke, i all enkelhet söka göra en del af »Giftermålsbalken» klar och tydlig för dem.

Men innan vi sysselsätta oss med den nuvarande äktenskapslagen och de under de senaste åren föreslagna ändringarna af densamma, skola vi i allra största korthet beröra den s. k. kvinnofrågas utveckling här hemma i Sverige.

Jag säger med flit »allra största korthet», ty Idun tillåter ej någon utförligare behandling, det skulle inkräkta för mycket af tidningens utrymme.

Som vi alla veta, var kvinnan under hednadtiden blott en handelsvara. Det var endast de gamla nordmännens ädla sinnelag eller »ridderlighet» hon hade att tacka för sin relativt taget själfständiga ställning här uppe i Norden.

Då ungmön blifvit vuxen, var det hennes far, eller om han var död, hennes bröder som afslöto det s. k. brudköpet med den tillämnade mannen. Bruden själf hade ej det ringaste att säga i en så viktig fråga som sitt eget giftermål, ja man behöfde ej ens tillfråga henne, utan blott öfverlämna henne åt hennes nya husbonde.

När hon lämnade fädernehemmet, erhöi hon en del lösören i hemgift, och jag antager, att den ännu för flickorna brukliga utstyrseln är en kvarleva från denna tid. Men af den egentliga egendomen, eller odalen, fick hon ej det ringaste, och vid fadrens död fick hon ej taga arf efter honom.

Sonen eller sönerna fingo ensamma allt, och först om sådana ej funnos fick dottern eller döttrarna ärfva.

Så småningom, när sederne mildrades genom kristendomens införande, blef kvinnans *rättsliga* ställning något bättre.

Under medeltiden voro bestämmelserna om kvinnans arfsrätt, myndighet m. m. olika i olika landskap och bestämdes af de s. k. »landskapslagarna».

Till exempel i Varend i Småland hade dottern rätt att ärfva lika med brodern. Redan länge hade denna arfslag varit gällande där, såsom man sade till lön för att kvinnorna i Varend, under kriget mot danskarna, visat så stort mod och så mycken rådhighet.

Äfven voro bestämmelserna i dessa om den gifta kvinnans enskilda egendom olika i olika delar af landet. Gotlandslagen erkände ej ens *någon gemensam egendom*. Den som under medeltiden gjorde mest för kvinnan, var Birger Jarl.

Han beskyddade henne på allt sätt och erkände hennes rent mänskliga rättigheter genom sin lag om »kvinnofrid». Det var äfven han, som gaf kvinnan laglig rätt att ärfva sin fader. Dock fick hon endast ärfva hälften mot sin broder. Därpå det gamla talet om »brorslotten».

Och ända till år 1845, under Oskar den förstes tid, fortforo dessa lagar att gälla. Då först erhöilo bror och syster lika arfsrätt.

Genom den häfdvunna vanan att mannen *ensam* skötte såväl sin egen som sin hustrus *enskilda* egendom, blef det så småningom alldeles bortglömdt, att hustrun någonsin haft rätt till att ineha enskild egendom och den där »rätten» försvann alldeles.

I 1734 års lag, som utfärdades för hela riket, blef den gifta kvinnans rättsliga ställning genom bestämda lagparagrafer fastslagen.

I den bestämdes, att *all egendom* skulle vara gemensam, och att den gifta kvinnan sålunda ej skulle kunna ineha någon enskild förmögenhet. Mannen fick *ensam* rätt att förvalta egendomen.

Mannen skulle vara sin hustrus »målsman». Det vill med andra ord säga, att hustrun genom den lagen blef fullkomligt omyndig och alldeles beroende af mannens godtycke. Dock kunde, genom ett särskildt »förord», hustrun få *äga* enskild egendom, men hennes man skulle alltid *förvalta* denna åt henne.

I ett enda fall kan man säga, att 1734 års lag bestämdt förbättrade kvinnans ställning, ty den s. k. »husagan» blef där borttagen. Mannen hade förut *laglig rätt att misshandla sin hustru*. Och jag tror ej »sammhället» blifvit lidande på att denna rätt till »husaga» borttogts.

Många hade dock börjat inse, huru orättvist den lagen behandlade kvinnorna, synnerligast de gifta kvinnorna, och arbetat på att skaffa dem rättvisa. Men först sedan kvinnan och mannen år 1845 fått lika arfsrätt, kan man säga, att reformarbetet på allvar började.

(Forts. i nästa n:r.)

Böhmiska folkbilder.

Tecknade för Idun af Sigrid Elmblad.

I.

Med floden.

Det finnes ett gammalt gult stenhus med mörknad rapping nere vid Ferdinandskajen i Prag. På framsidan af detta gamla stenhus är en mängd årtal och streck inristad, högre och lägre upp på muren. Årtalen beteckna öfversvämningsår, strecken den olika höjd, som floden stigit till. Bakom huset, flere fot under den högt byggda kajen, löpa en mängd små trånga gränder nedåt hamnen, mörka och smala likt svarta diken. Dessa gränder bebos till största delen af små handlande och handverkare, fattigt, sträfsamt folk, mest böhmare, ty de fattiga judarne hållas i de ännu smalare, mörkare och smutsigare gränderna i stadens midtpunkt bakom Altstädter Ring.

François Kničék var en lång, vacker karl med ganska regelbundna, men något loja drag, och hans hustru var en liten benig kvinna med svarta ögon, knotiga, en smula hektiskt röda kinder och ifriga brådskaende rörelser. Brådtom hade hon också från tidigt på morgonen, då hon kokade kaffe åt François, hvilket han långsamt mornande sig förtärde på sängen, till sent på natten, då hon stoppade, stickade och tvättade vid den lilla kökslampan åt mannen, pojken och sig själf. Men så kunde då ingen säga heller, att François hade smutsiga skjortor eller trasiga strumpor, och Kurt var så snygg som en 10 års pilt, hvilken dagen i ända håller till vid rännstenar och sandhögar, rimligtvis kan vara. Kati tyckte ej om att låta gossen stryka kring gatorna utan tillsyn, men hvad skulle hon göra? Hon hade uppsättning i olika hus från sju på morgonen till åtta på kvällen utom den stund, som hon med andan i halsen sprang hem för att koka middagsmaten. Kati förtjänade visserligen också sina tjugu gulden i månaden, men det behöfdes minsann, ty François tyckte lika litet om dålig kost som om arbete. Man kan ej heller begära, att en vacker karl, som kan blåsa litet falskt på klarinett, skulle ha sinne för vanligt simpelt grofarbete. Och Kati var den sista att begära det. Hon hade ståndaktigt lidit hvilka marter som helst för sin ståtlige mans skull, och hon hade hellre svultit en hel vecka själf, än hon afstått att dagligen stoppa trettio kreuzer i François ficka att köpa öl och cigarrer för. François tog emot dessa penningar som en laglig tribut och aflägsnade sig efter middagen med en liten stolt nick för att skaffa sig ett par Virginia i närmaste cigarrbod, som han rökte på någon kneipe vid en fradgande ölseidel.

Det var verkligen en vacker syn att se François med behagfull värdighet draga ut halmstrået ur den långa cigarren, stryka med handen genom sitt rika hår och, sedan han sköljt ned ett par klunkar öl, suga åt sig fradgan ur de svarta mustascherna; men det var ännu mer imponerande att höra honom tala med långdragna sjungande ändelser och energiska slaviska halsjud. François var socialist, det vill säga, han hade några förvirrade begrepp, dem han uppsnappat från ett par folkmöten, och som han nu kokade soppa på i långa, svassande tal. Det var i synnerhet penningens lika fördelning mellan alla, som han mest höll på, sålunda uttydt, att han

för all tid skulle få sötebrödsdagar, utan att lägga två strån i kors, och i stunder af ädelmod gladda han sig åt, att Kati äfven då skulle kunna få det litet bekvämare. Två saker måste emellertid sägas till François heder: han drack ej mer, än han tålde, och var aldrig grof eller ondsint mot sin hustru. Han var blott en drönare till sin natur, och han hade haft lycka med sig, då han råkat få till hustru ett så rastlöst litet bi som Kati.

Kati hade en dröm, som ofta spökade i hennes beskäftiga hjärna, och som i synnerhet då hon gick förbi någon liten grönsaks-, bröd- eller korfhandel, kom henne att draga en suck af längtan — hon ville sätta upp bod. Men till ett sådant företag fordras kapital, och då hon hvarken ägde eller hade att förvänta något sådant, bar hon för sig själf både på sin dröm och längtan och slet sina skor med uppsättning hemma och borta, hastig i rörelserna lik en sädesärla, liten och mager som en sticka, men ihärdig och frisk som ett vinterny. Sådan var Kati.

Men så inträffade det vidunderliga, som undantagsvis förekommer äfven i verkligheten, nämligen att en gammal knarrig fröken, som hon troget passat upp i nära tio år, lade sig ned och dog i lunginflammation och på sistone kände sig rörd öfver Katis mångåriga tålmod, hvilket hon belönade med att testamentera henne femhundra gulden.

Och därmed blef Katis dröm till verklighet.

François motsatte sig ej hennes planer. Han visste af gammalt, att hon var praktisk, och dessutom smickrade det hans fåfänga att kunna uppträda som bodägare. Det var en stolt dag i Katis lif, då denna härlighet stod färdig. Den svarta skylten med det gulmalade namnet: François Kničék, hylan i dörröppningen med sina aptitligt ordnade salladshufvuden, tomater, ägg och små grönsaksbuketter, den ljusst nymålade boden, mjölkbunkarna, smörklimparna, potatiskorgen, allt detta var en syn, som rent af bländade Kati och fyllde hennes anspråklösa sinne med den innerligaste tillfredsställelse. Till och med François rökte den aftonen sin Virginia hemma. Han stod högre, med furstlig min i boddörren och betraktade nedlätet alla förbivandrande. Hans uppsyn sade tydligt: »Jag är François Kničék och det är min bod,» visserligen köpt för hans hustrus penningar, men de tu äro ju ej blott ett, utan mannen är därtill vanligen nummer ett, och ingen kunde vara nummer ett i högre grad än François Kničék.

Ungefär fyra månader förgingo, och Kničéks hade ingen orsak att beklaga sig. Handeln gick ännu ej lysande, men långt ifrån dåligt. Kati betjänade sina kunder väl, lurade dem ej på en kreuzer, var flink i vändningarna och vänlig mot alla. François hade ett godt skämt för kvarterets tjänstflickor och lände boden till prydnad, hvilket äfven bidrog att höja dess anseende.

Han besökte numera sällan någon ölstuga. Hellre lät han den lille Kurt springa och hämta ett krus, och om någon af hans gamla vänner tittade in i boden, bjöd han honom in i köket på ett par glas och ofta nog äfven på varm korf och ett fat i flott simmande »knödeln», ett slags klimpar af mjöl och bröd, dem Kati förstod att tillreda rent af mästertligt. Det var nu en gång för alla Katis vana att göra väl, hvad hon tog för händer.

Af hjärtat belåten med sakernas vändning var den lätt förnöjda kvinnan. Hon behöfde ej längre flänga ur hus och i hus, mellan

hemmet och uppässningarna likt en skottspole, utan kunde sköta om sitt eget bo och se till, att Kurt ej gick och dref ofog dagen i ända. Det var också en ögonfröjd att blicka in i hennes kök, så fejdadt, blankadt och putsadt var det därinne. Sängarna stodo bäddade med snöhvita täcken och rena, spetsprydda kuddar, hennes händers verk. Bordet saknade aldrig duk, fönstren aldrig snygga gardiner och välskötta krukväxter, och kökskärnen af blå och grå emalj skurades alltid fria från sot, sedan de användts. Man säger, att om en lugn människa blir häftig, är hennes vrede fruktansvärdare än den af naturen häftiga människans, just emedan vrede är emot hennes natur. Af liknande skäl är en renlig slav renare än någon annan varelse under solen. Kati var som sagdt ett under af renlighet och ordentlighet.

Och så gick sommaren. Man var i slutet af augusti. Det hade hittills varit ett härligt väder. De klumpiga, grundgående Moldauångbåtarna förde med långsamma propellerslag passagerare till de många utvårdshusen i Prags närhet. Öfverallt under de lummiga träden skymtade bord, bänkar, ölglas och folkvimmel fram, tills i ett enda nu, som om en blå kappa med svart foder vändts avfig, himlen bytte färg och blef tröstlöst mulen. Och så rägnade det, från morgon till kväll. Från de smala gränderna rann alltjämt smutsigt vatten ned till Moldau, och vred man på en vattenledningskran, visade sig ett gulgrått grumligt flöde.

Hyllan i dörröppningen utanför François Kniçéks bod var tom, man kunde ej låta varorna rent af flyta bort, och handeln minskades, ty ingen gaf sig annat än nödfallsvis ut i så förgjordt väder, men Kati var likväl tacksam och belåten med den tid som varit. Deras lilla kassa hade ökats, de skulle våga fira en glad jul i år. St Niklas skulle bringa många vackra klappar både åt Kurt och hennes François, och själf skulle hon skaffa sig en klädning att vara fin med om söndagarna, och de skulle verkligen ha god råd, innan hon tänkte på att köpa något för sin egen person.

Det regnade på femte dagen. De gamla gröna kyrkkupolerna blänkte, som om de varit fernissade, och floden välte tungt sina vågor mot kajen. Vattenståndet höjde sig, och gamla erfarna Pragenbor, som varit med om den stora öfersvämningen 1870, betraktade betänksamt de smutsiga, vresiga böljryggarna. Men ungt folk gjorde sig föga bekymmer.

Kati och hennes man gingo äfven lugnt till hvila aftonen af denna femte regndag. Kati hade haft rengöring och sot tungt trötthetens sömn. François sof alltid förträffligt, och det stilla regnplasket verkade dessutom som en god vaggsång. Men framemot treden blandade sig dofva kanonskott med detta plask, och småningom dog det alldeles bort i ett underligt dånande, mäktigt brusande, oförklarligt något. Med hvarje skott steg dånnet, människoröster, nödrop, befallningar trängde igenom detsamma, och väckt af larmet reste sig Kati på armbågen och lyssnade. Yrvaken och förvirrad sprang hon ur sängen.

Med ett skri väckte hon sin man, hon stod till fotkuölarna i vatten.

Det var floden, floden, som under det stilla plasket växte till ett jättelikt vidunder, hvilket nu kastade sig upp på land för att söka rof.

Det var ej mera tänkbart att komma ut på gatan. Halfklädda, medförande barnet och den lilla kassa på omkring nittio gulden,

som de hade innestående, skyndade Kati och François upp i öfre våningen, hvarifrån de med skräck och häpnad i den bleka morgondagern sågo, hur en ändlös grågul vattenmassa förvandlat allt omkring dem till ett haf.

Ännu en kvart och rutorna till deras bostad trycktes in. Kati hörde brak af kullvräta möbler, och så steg vattnet vidare efter fullbordad sköfving.

Och rundt omkring snmma bild af jämmer och förstöring, nödställda människor, spillror af förlorade hem, möbler, klädespersedlar och husgerådssaker flytande och hvirflande om i det framträngande vattnet, som ej skonade något, Prags stoltaste monument, den gamla helgonbron, lika litet som stackars Katis diversebod.

Med de hårda arbetshänderna hopknäppta som till bön satt den plundrade kvinnan tyst på den flotte, man sändt till deras räddning. Hennes sorgsna svarta ögon sågo öfver vattenmassorna in i en bekymmersam framtid. Nu gällde det att taga upp den gamla kampen igen, slit och släp, ty hvar skulle hon taga medel ifrån att köpa ett nytt lager. Det sker ej hvar dag, att en gammal fröken testamenterar bort femhundra gulden.

François betraktade med kunglig hållning ödeläggelsen. Han tog saken filosofiskt. Bekvämt hade han haft, och bekvämt skulle han få. Om man håller samhällsreformerande tal hemma i ett rent kök eller borta i en smutsig ölknäppe kan ju stort sedt göra det samma, och François kände sig upplagd att se tingen i stort.

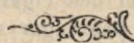
Ett fång med grönsaker, röda tomater, gröna salladshufvuden och sirliga små soppbuketter dansade i detsamma förbi. Katis svarta ögon fylldes af ett par bittra tårar: det var lämnningen af hennes dröm, som rann bort med floden.

Iduns pristäfling.

Det omfattande arbetet med de insända listornas ordnande och granskning har nu i närvaro af hrr prisdömaren — lektor N. Linder, rektor K. Palmgren och redaktör E. Hammarlund — tagit sin början. I det närmaste 5,800 täflingslistor äro inkomna. Samtliga täflingskrifter förvaras under granskningstiden under hrr prisdömares läs.

Vi kunna ännu omöjligen med någon bestämdhet uppgifva, hur snart det vidlyftiga arbetet kan vara afslutadt.

Förtroenden.

Af I. D—f.

Klok och försiktig vare hvar man i förtroende varsam; ofta de ord, åt andra förtros, man dyrt får gälda.

»Delad glädje, dubbel glädje, delad sorg, half sorg.» Det är onekligen en storlagen tanke i detta att till ömsesidig fromma dela såväl godt som ondt, och i allmänhet taget kan äfven efterlevandet däraf dock gifva ett tillfredsställande resultat, dock ej alltid, ty liksom hvarje annan regel har

också denna sitt undantag, hvilket i detta fall är hvad vi kalla *förtroenden*.

Dessa kunna ju vara af vexlande natur, från de viktigaste till de minst betydande, men i alla händelser ger man detta namn endast åt sådant, som man icke vill hafva offentliggjordt. Således fordrar också klokheten som ett oeftergiftigt villkor, att man iakttagar varsamhet vid deras bortskänkande, men det är just det, vi i nio fall af tio *icke* göra, ty i grunden dela vi aldrig så frikostigt och kritiklöst med oss åt andra af något som just af våra förtroenden.

Så snart något inträffar, som på ett eller annat sätt ingriper i vårt lif och verkar störande på dess vanliga jämna gång, känna vi oss strax osäkra på oss själfva och taga vår tillflykt till den eller dem, som vi vid den tidpunkten kalla våra vänner, och söka, utan att vidare reflektera öfver lämpligheten däraf, vinna deras deltagande och bistånd genom att i utbyte lämna dem vårt fulla förtroende, vanligen mot ett högtidligt tysthetslöfte, hvilket likväl oftast bibehåller sin kraft endast för en kortare eller längre tid, sällan för alltid.

För att med trygghet kunna lämna någon ett viktigt förtroende måste man veta honom vara fullt pålitlig; men hur lång tid erfordras det icke och med hvilken svårighet är det icke förenadt att så grundligt lära känna en person, då ju vana och uppfostran ofta gifva en sådan polityr åt den mänskliga karaktären, att man mången gång kan hafva vanskligt nog att komma underfund med, hurudan man själf i verkligheten är.

Försiktighet vid förtroenden, äfven mot ens närmaste vänner, kan därför ofta vara af nöden, och den kloka regeln aldrig anförtro en vän det, som man icke ville, att han skulle veta, för den händelse han i stället vore ens ovän, är långt ifrån värd att föraktas, det har nog mången af oss genom en dyrköpt erfarenhet fått besanna.

Härmed vare ingalunda meningen att vilja nedsätta vänskapen — den har alltid sitt oantastliga värde och sin för lifvet stora betydelse — utan endast att påpeka, att man icke bör hafva större fordringar på densamma, än hvad den möjligen kan motsvara.

Vi vilja gärna anse vänskapen som något oföränderligt, något alltid bestående, och ådagalägga äfven med förkärlek denna vår uppfattning i handling, ofta till vår egen skada. Ty hur mycket vi än föra talet om »evig vänskap» på läpparne, visar oss dock erfarenheten, att de fall måste räknas till sällsyntheterna, då den »evigheten» varar så länge som lifvet ut; den, som var vår vän för tio år sedan, är det troligen icke längre, och det är all sannolikhet för, att äfven den, som är det i dag, med tiden skall blifva oss främmande. Denna sakernas ordning, som vid första påseendet synes oss så oriktig och fördömlig, är likväl blott en naturlig följd af förhållandena i lifvet. Skilda verksamhetsfält och lefnadsvillkor, en olika själsutveckling o. d. göra i regeln inom jämförelsevis kort tid äfven den varmaste vänskap ganska kylig, och de en gång oskiljaktiga, som efter hand få allt färre beröringspunkter och gemensamma intressen, blifva till slut som främlingar för hvarandra. Detta åter har till följd, att de förtroenden, som de i sin vänskaps dagar utbytte, och som då föreföllo dem så viktiga, nu med den växande likgiltigheten synas dem så obetydliga, att de mer än lätt förgäta det tysthetslöfte, hvarmed deras mottagande varit förbundet.

Detta i bästa fall. Men antag, att man i sin vän en gång får se, icke en likgiltig bekant, utan i stället en bitter ovän! Att så underligt kan hända, låter lika litet förneka sig som att det sker jämförelsevis rätt ofta. Har man då, medan vänskapen ännu var varm och tilliten orubbad, lämnat en sådan person ömtåliga förtoenden, kanske de en dag oädelst nog användas, om icke direkt till ens skada, så dock som ett band på ens handlingsfrihet, och den lindring i sina bekymmer, som man för stunden fann genom att anförtro sig, får man i framtiden gälda med mångdubbla sorger och obehag.

Lika oklokt som det är att utan nödiga försiktighetsmått bortskänka ett förtroende, som uteslutande angår en själf, lika oräddigt och förkastligt är det att göra det, då äfven andra äro inblandade däri. Genom ett sådant handlingssätt ikläder man sig ovillkorligen i första rummet det moraliska ansvaret för de olägenheter, som därigenom kunna ådragas dem.

Men det gäller att vara försiktig äfven i mottagandet af förtroenden och det af flere grunder. Det är för det första icke så lätt att bevara en anförtrodd hemlighet, som man vanligen tror; genom en tillfällighet, ett förflutet ord kan den vara förrädd, hvilket, ehuru gjort utan afsikt, likväl blir en källa till grämlse för den skyldige. Därtill kommer, att ett gifvet förtroende alltid fordrar ett dylikt till gengäld och sålunda mången gång tvingar en till större meddelsambet än hvad man i annat fall skulle haft lust att visa.

Mången håller före, att vänskapen mellan tvänne personer för att kunna äga bestånd och utveckla sig till sin rätta betydelse, nödvändigt fordrar, att en i alla afseenden fullkomlig inbördes öppenhet råder. Detta antagande kan emellertid omöjligt bestå inför en kritisk pröfning.

Måste man väl för att visa en person sin vänskap ovillkorligen anförtro honom *allt*, d. v. s. äfven sådant, af hvilket han icke kan draga den ringaste nytta, men hvaraf man själf, om det blir vidare bekantgjordt, kan tillskyndas obotlig skada? Ligger icke en sådan oförbehållsam förtrolighet fastmera ett band på vänskapen, gör den ofri och tvungen, eller motsatsen till hvad den borde vara? Alstrar den icke vidare en viss skygghet vännerna emellan genom att väcka till lif en misstanke om, att de ömsesidigt kunna förråda hvarandra, och kan den slutligen icke ofta utgöra ett oöfverstigligt hinder för att bryta ett vänskapsförhållande, som upphört att äga en inre grund?

Om människorna endast ville komma till insikt om sitt eget bästa och taga sitt förstånd till råds i stället för att blindt följa känslans hugskott, skulle de äfven lära sig att bättre hushålla med sina förtroenden och ej vara färdiga att utan någon som helst säkerhet lämna dem till första bästa, som vill mottaga dem. Vinsten däraf blefve icke liten, ty därigenom skulle litet hvar bespara sig den allt utom lyckliga lotten att först efter allehanda förvecklingar och obehag komma till insikt om, att »ofta de ord, åt andra förtros, man dyrt får gälda.»

Ett husligt problem.

(Hvar gå gränserna för en tjänarinns skyldigheter?*)

Snälla Moster Emma.

Det skulle glädja mig mycket, om jag i någon mån kunde hjälpa er att i »Nygifts» hem gå upp rågången emellan hans söta fru och hennes odrägliga jungfrur, att de icke trampa hvarandra på fötterna och genom skärande missljud störa den äktenskapliga harmonien i »Nygifts» lilla paradis. Men på det vi bägge fridstiftare, då vi i vårt människovänliga syfte infinna oss hos N., icke må komma i krakel med hvarandra och göra det onda sjufaldt värre, torde det vara bäst att tillse, om vi äro ense om medlen. Men härutinnan är jag icke ense med »Moster».

»Moster» skriver så till N.: »Det första ni bör iakttaga vid antagandet af en ny tjänarinna, är att noga taga reda på den familjs förhållanden, hvar-est hon sist tjänat.» Och hvartill en dylik examen skall tjäna, få vi veta i följande punkt. »Hennes förra husbondefolk bör först och främst ha mycket mindre inkomster än ni, tarfligare möbler, tarfligare mat och många barn, så att tjänarinna haft mycket att göra.» Detta är det som skall utrönas i den förordade examen. »Moster Emma» tager för gifvet, att tjänarinna har mer att göra, därför att hennes husbondefolk har mindre inkomster, tarfligare möbler och tarfligare mat. Den logiken håller inte streck, snälla »moster». Den tarfligare maten är lättare lagad än den finare, och de tarfligare möblerna äro åtminstone icke besvärligare att damtorka än de dyrbarare. Och har husbondefolket mindre inkomster, blir säkerligen tjänarinna befriad från mycket nattvak, släp och spring för baler, bjudningar, visiter o. d. Återstår då frågan om de välsignade barnen. Ja, det har nog »moster» rätt i, att barnen, och isynnerhet om de äro »många», vålla både tjänarinna och husbondefolket mycket besvär. I det afseendet tror jag tjänarinna skall få det lättare hos »Nygift». Frågan blir då blott, huru det skall gå med stackars N., sedan han icke längre är nygift och till på köpet råkat få »många barn». Då duger inte längre »moster» ordination — såvidt inte N. förbinder sig att själf vårda de små.

Men hvad kan vara meningen med detta yttrande: »Bäst är att taga tjänarinna från en aflägsen trakt på landet, där hon innehaft plats hos någon skollärare eller komminister.» Första gången jag läste detta, tänkte jag vid mig själf: »den rara gumman har synbarligen höga tankar om skollärarens och komministerns förmåga att uppfostra dugliga tjänarinnor,» och så kände jag mig liksom litet smickrad, eftersom jag själf är komminister. Och så läste jag igenom »moster» svar för andra gången för att riktigt få njuta af den förmenta rökelsen; men då förstod jag nog, att det icke var »moster» mening att smickra oss. Hennes tankegång är synbarligen denna: skolläroaren eller komministern har små inkomster, tarfliga möbler, tarflig mat och — »många barn», därför måste han ha dugliga tjänarinnor; tag en af dessa, herr Nygift, och er lilla fru skall bli va belåten. Men, snälla »moster», jag har inte mer än tre barn. Och så många komministrar jag känner häromkring, äga icke mer än två à tre barn. Tycker kanske »moster» detta är »många»? Men då kan jag försäkra, att Knut Wicksell, vår största auktoritet i denna fråga, medgifvit, att detta antal är det normala. Skolläroaren här i församlingen ha nog flere barn, men ingen utaf dem har, så vidt jag vet, någon tjänarinna, och detta är nog händelsen med de flesta skolläroare. Det torde därför falla sig litet svårt för N. att från det hållet taga tjänarinnor. Och så blir den långa transporten rätt dyr; isynnerhet om man nödgas »taga» ofta.

Därutinnan har nog »moster» rätt, att skolläroaren så väl som komministern på landet har små inkomster. Sedan Kongl. maj:t i nåder beviljat mig ett lönetillskott på 200 kr. uppgår min årliga inkomst i kontanter till 1000 kr. Och ungefär så mycket hafva öfriga komministrar och äfven de skolläroare, som på samma gång äro klockare och organister. Våra inkomster äro således — det tager jag för gifvet i likhet med »moster» — betydligt mindre än N:s. Och häraf följer nog temligen korrekt, att vi också få åtnöja oss med tarfligare möbler och tarfligare mat. Om nu vi komministrar och skolläroare skulle vara så hjärtans beskedliga och sända våra snälla tjänarinnor till Stockholm för att taga tjänst hos hr N. med fru och andra husbondefolk med rikligare inkomster etc., kan då »moster», för att

trösta oss öfver förlusten, försäkra, att våra snälla tjänarinnor komma att få disponera öfver finare möbler, äta bättre och rikligare mat än hos oss? Ty »moster» kan väl inte vara nog naiv att tro, att den landliga tjänarinna, blott därför att hon får damtorka dyrbarare möbler och lukta på kräsligare mat, skall känna sig så fasligt villig att göra allt hvad som befallas. Då har »moster» ringa människokänedom, om hon lefvat i denna föreställning. Saken är helt enkelt den, att ju mer den stackars människan får se af denna världens härlighet, desto mindre blir hennes förnöjsambet och desto mer vill hon hafva af härligheten, vare sig nu denna består i präktiga möbler, kräslig mat eller kittlande nöjen och dyrbara kläder. Här af kommer det sig, bästa »svärmors», att det finnes så föga förnöjsambet hos stockholmsjungfrurna och många andra stockholmare, för resten. Hos oss är klyftan mellan husbondefolket och tjänarne icke stor, hvarför det är mindre åtrå hos de senare. Men låt våra tjänarinnor bli va stockholmsjungfrur, och det blir klen med deras förnöjsambet. Och det skall tjäna till intet att N:s söta fru med nedlåtande vänlighet tager sig för att »berömma den landliga flickans hemväfda kläder» — i fall hon skulle taga dessa med sig — ty hon må vara huru landlig som helst, är hon likväl kvinna, och som sådan märker hon lätt, att den lilla näpna frun, som själf försmår de prisade hemväfda kläderna, tager sig ofantligt mycket bättre ut i sin eleganta robe af modernaste tyg och efter modernaste snitt.

Men »moster» skall få sin vilja fram. Den ena af mina pigor är ledig till hösten. Vill N. taga emot henne, så hjärtans gärna. Här har hon skött ladugården, haft vård om kalvar, små söta grisar och andra småttingar, så hon bör vara lämplig för N. Hos honom stannar hon ett halft år. Därefter kniper henne en annan husbonde med mycket större inkomster än N., bättre möbler och kräsligare mat. Hos honom härdar hon ut en halft år. Så tager henne en tredje med ännu mer af denna världens goda. Med denna raska omsättningen på tjänarinnor, som i Stockholm är rådande, bör hon inom några få år hafva »passerat graderna» och nått kulmen. Nu duger hon ju inte längre för Stockholm. Hvar skall hon då taga vägen? Tillbaka till komministern, kan jag tro? Ja, skola stockholmarne taga sina tjänarinnor från landsorten, så återstår för oss intet annat väl än att taga våra från Stockholm. Välkommen tillbaka således, »fröken» Hilda! Skall jag nu taga mig för att examinera fröken rörande »den familjs förhållanden, hvar-est hon sist tjänat?» Det blefve alltför galet. I alla fall blir nog med »frökens» ankomst det ideala förhållandet mellan husmoder och tjänarinna i komministergården vänt upp och ned. Men det uppochnedvända idealet säges vara detsamma som det komiska. Och nog skall jag få ett godt skratt, när den stiligaste fröken Hilda i nedlåtande vänlighet berömmar min hustrus hemväfda kläder och är nog snäll att »ej för mycket anmärka på hennes tarfliga uppträdande,» men *min hustru* kommer att bli topp rasande. Ty fastän hon råkat bli fru till en komminister, har hon ändå sin lilla stolthet, skall jag säga »moster. Skall »moster» råd följas, bär det rakt på tok.

Det öfriga af »moster» ordination går jag in på. Och då N. känner orsaken till »åskan» och »ovädret», är det lätt att se, hvar botemedlet bör anbringas. Han säger nämligen: »Detta (nämligen) »ovädret» och »åskan» har i regeln inträffat, när någon hyggelig ung man gjort sig och oss en treflig afton genom att hos oss dricka en toddy och äta en smörgås.» Jo, jo! Hur hyggelig den där unge mannen än är, plägar det draga om en stund på natten, innan kalaset är expedieradt, isynnerhet om aftonen är *mycket* treflig. När sedan jungfrun, som icke fått något med af det trefliga, diskat toddyglaset och de afåtna tallrikarne, är det nog ett stycke öfver midnatt, när hon får krypa till kojs. Plägar så den hyggelige unge mannen komma ofta, är det icke så underligt, om jungfrun möter honom med »dystert rynkad panna,» ty för henne betyder hans ankomst nattvak. Och nattvak har i regeln med sig svaga nerver, vresigt lynne och ringa arbetslust. För den lilla frun betyder en genomvakad natt mindre, ty hon tager sin skada igen på dagen, men samma rättighet medgifves nog icke tjänarinna. Jag skulle därför vilja gifva N. det rådet att inskränka en smula på de trefliga toddyafnarne och unna sin tjänarinna nödig nattro. Det tror jag skulle vara ett tjänligt sätt att reglera gränserna. Vi enkla landtbör göra oss icke sådana där trefliga afnar vare sig vid toddyglaset, på »dramatiskan», »varietén» eller andra spektakel. Vi lägga oss i regeln kl. 10 på aftonen, sedan vi läst en kort betraktelse. När så morgonen randas, äro vi uthvilade, äga både krafter och nerver och godt humör därjämte; och ännu har det inte hänt mig, att någon tjänarinna vägrat lyda. Men om nu också den aflägna lands-

* Jämför »Nygifts» och »Moster Emmas» uppsatser i nr 2 och 4.

bygdens tjänarinnor äro liksom skapade för stockholmare, passa nog icke dess enkla seder för »den sköna synderskans» upplysta barn, och därför få nog dessa ännu länge fundera öfver problemet: »Hvar gå gränserna för en tjänarinns skyldigheter?»

Moters tillgifne Kalle.

Ida Wedel-Jarlsbergs stipendii-fond.

Som våra läsarinna väl känna, undviker Idun af grundsats att inblanda sig i frågor af sådan politisk art, att de gömma brännbara ämnen, som lätt flamma upp och i dagsstridens hetta kunna onödigt sära oliktankande sinnen. Den sak, som i nedan följande uppsats behandlas, hade vi icke heller ämnat vidröra; men då den onekligen har sitt alldeles särskilda intresse för en svensk kvinnopublik, och de rader, för hvilka man begärt plats i Idun, synas oss gömma flere goda och afsevärda synpunkter, ha vi ej velat vägra att införa dem, ehuru vi icke i allo dela förf:s åskådning.

Red. af Idun.

För skolans vänner är det alltid en glädje att förnimma prof på intresse och offervillighet för den viktiga del af kulturarbetet, som afser det uppväxande släktets uppfostran till goda, kunniga och dugande samhällsmedlemmar. Och glädjen minskas icke, då någon gång så händer, att nämnda intresse framträder i en form, som i vår originalitetsfattiga tid är egnad att tilldraga sig uppmärksamhet.

Mycket har i dessa dagar skrivits om landshöfding Curry Treffenbergs afsked från skolflickorna i Falun och den stipendii-fond, han vid sagda tillfälle inrättade. Då denna fond fått namn efter en bemärkt nordisk kvinna, vågar jag hoppas, att några ord om »Ida Wedel-Jarlsbergs stipendii-fond» skola intressera Iduns läsare och läsarinna.

Fonden tillkom, åtminstone i donators tanke, för åtta år sedan, men erhöll sitt dop först nu vid hr Treffenbergs afgang från inspektoratet öfver högre elementarläroverket för flickor i Falun. Hvad gifvaren afsåg med sin gåfva utvecklade han i ett märkligt tal, hvari förre norske ministern Johan Sverdrup spelade en hufvudrol. Efter riksrätten och sedan den förre oppositionschefen flyttat in i Stiftsgården, hade han — det var år 1885 — haft en officiel bal för kronprinsparet, som också bevistade densamma. Drottningens hoffröken, fröken Ida Wedel-Jarlsberg, som äfvenledes var inbjuden, gaf emellertid återbud, och hufvudinnehållet af det svar, i hvilket hon vägrade att uppträda i Sverdrups salonger lär hafva varit: »En Wedel går icke till en folkuppviglare.» En därpå följande befallning till fröken Wedel-Jarlsberg att infinna sig på excellensen Sverdrups fest besvarades af henne med en afskedsansökan från befattningen som hoffröken hos drottningen. Hon uteblef mycket riktigt från festen.

Hela denna lilla hofepisod är ju egentligen af tämligen privat natur och kan synas skäligen obetydlig. Så har den dock icke framställt sig för hr Treffenberg, hvars kända idealiska anläggning låtit honom i den norska högerdamens kanske icke så litet partifärgade uttalande se uttrycket för en hugstörhet, som borde tjäna äfven svenska kvinnor till föresyn. Från detta åskådningssätt är det donator har utgått, då han föreskrifvit, att af

fonden, som nu uppgår till något öfver 900 kr., afkastningen skall i form af premier tillfalla flickor, hvilka till karaktären likna fröken Wedel-Jarlsberg.

Ändamålet med denna stipendiestiftelse är att uppmuntra utbildningen af verkliga karaktärer. Det säger sig själf, att all tanke på politisk propaganda bland de unga Faludamerna varit stiftaren fullkomligt främmande. Blotta tanken, att en afträdande landshöfding skulle välja en flickskola till plats för politiska demonstrationer, är allt för avita att på allvar tagas i betraktande.

Domen öfver en Sverdrup tillhör historien och icke små skolflickor, hur snälla och förståndiga de äro kunna vara för resten. Det förstår naturligtvis landshöfding Treffenberg mycket väl. Och har han funnit lämpligt att vid det omhandlade tillfället beteckna en på sin tid högt uppburen norsk statsman såsom sitt lands »onda genius», så har syftet varit, mindre att gifva flickorna en karaktäristik af den ifrågavarande mannens personlighet, än att låta dem få ett sista, drastiskt intryck af den afgående inspektorns oförbränneligt ungdomliga och lifliga temperament. För öfrigt — om det allra minsta af politisk agitation eller demonstration vidlådt gåfvan, skulle naturligtvis läroverksstyrelsen artigt afböjt densamma, alldenstund ingenting kan vara mera oomtvistligt, än att skolan måste hållas fredad från allt hvad politik heter.

Lika uppenbart är det, att hr landshöfdingen ingalunda åsyftat göra sig till skiljedomare emellan fursteparatet, som utan skrupler bevistade den officiella festen, och den norska adelsdamen, som höll sig hemma, — ej heller mellan h. m:t drottningen och hennes hoffröken. Hr Treffenberg har utan tvifvel — för resten alldeles rätt och riktigt — resonnerat som så:

Bägge parterna handlade i öfverensstämmelse med sin uppfattning af det rätta; de som icke missaktade värden, eller om de gjorde det, ansågo sig böra underordna sig den officiella höflighetens bud, de hörsammade inbjudningen; hon åter, som af någon anledning missaktade hr Sverdrup så djupt, att hon skulle känt sig förnedrad af att träda under hans tak, hon stannade hemma. Ja, det var ju alldeles korrekt; ingen människa bör underkasta sig något, som hon betraktar för sig förnedrande.

Men för en hofdam kan det vara obehagligt nog att säga *nej*, då det väntas ett *ja* af henne, och så till vida visar ju fröken Wedel-Jarlsbergs handlingssätt ett erkännansvärdt kurage. Litet mod och själfständighet — menar hr Treffenberg — skulle inte misskläda våra unga flickor; om man också inte kan begära af dem, att de som de ryska nihilistiskorna skola offra lycka och lif för hvad de anse sant och rätt, så borde de åtminstone icke vara allt för ängsliga att trotsa konvensansen, då den kräfver mera af dem än deras värdighetskänsla vill gå med på. Kärnpunkten i landshöfding Treffenbergs stipendiestiftelse synes vara en sund och berättigad protest mot den åskådning, som dömer strängare en förseelse mot konvensansen än en synd mot det egna rättsmedvetandet. Särskildt inom hofkretsarne torde nog lydningen för konvensansens maktspråk tåla vid någon försvagning, däri har landshöfding Treffenberg tvifvelsutan fullkomligt rätt.

Hr Treffenbergs hedrande inlägg för personlighetens frihet gent emot konventionalismens tvång skall förvisso, om ock i mindre skala, verka mycket godt. Och någon fara

tror jag icke förefinnes, att premieringen af oppositionsyttringar å la Ida Wedel-Jarlsberg vid flickläroverket i Falun skall leda till underkännande af de konventionelt antagna höflighetsformernas betydelse för allt samlif mänskors emellan. Dessa former, framvuxna i bredd med den växande civilisationen, inses nu mera till och med af den obildade vara nödvändiga villkor för ett dragligt umgängeslif. Det finns antagna artighetsformer för handel och vandel, för sammanträffandet mellan obekanta liksom för det intimare umgänget; det finnes också officiella artighetsformer för beröringen mellan staterna och staternas represententer och verktyg. Vi svenskar hafva namn om oss att vara särdeles artiga, och det tror jag vi kunna räkna oss till berömmelse. Det sammanhänger möjligen med vårt nationella lynne, som är mera lugnt, betänksamt och behärskad än t. ex. normännens. Vi äro mindre lystna efter att bravera, kanske också mera skeptiska än de, mindre säkra på att hvar för sig sitta inne med hela sanningen, därför äfven i grunden mera toleranta och mindre begifna på att uppträda som s. k. »sanningsägare» i tid och otid. Vi tänka oss, att vi ganska lätt kunna misstaga oss på personer, och äro därför ej så angelägna att oförbehållsamt lägga i dagen vare sig sympatier eller antipatier. I stället sträfva vi efter att vara oklanderligt artiga mot alla, ty artigheten — det veta vi — hedrar ingen och förnedrar ingen, den utgör ingenting annat än den tysta öfverenskommelsen (i allas gemensamma intresse) att iakttaga ett visst yttre sätt, som omöjliggör brutalitet i umgänget, utan att aftvinga oss varmare känslouttryck, än vi kunna bestå *alla*.

Jag tror, att den allmänna uppfattningen af konvensansens nytta, i denna mening tagen, skall hindra — äfven vid flickläroverket i Falun — att protesten mot allt för stränga konventionella maktspråk leder öfver till en motsatt ytterlighet, som är minst lika dålig. Men dithän böra vi allvarligt sträfva att ej bedöma förseelser mot konvensansen för hårdt och att, då konvensansen vill ålägga oss något, som vi känna som ett ondt, hellre bryta mot detsamma än göra det onda. Detta är ju en enkel lärdom, som små flickor ej kunna taga skada af att få inskräp.

Efraim Rosenius.

Ur notisboken.

Kvinnornas flagga. Då vår nya pansarbåt Thule i lördags gick af stapeln vid Finboda slip härstädes, svajade öfver dess däck en mycket stor örlogsflagga af siden, hvars dimensioner angifvas genom benämningen »åttadukare». Den hade några dagar förut öfversändts till sjöministern i och för detta ändamål. Det är svenska kvinnor, hvilka kommit på den tanken och, efter hvad det säges, med 50 öre hvar hopbragt den ej obetydliga summan till inköp af de olikfärgade dukarne samt äfven själfva fogat dem samman till en tretungad örlogsflagga i fullt reglementsenligt skick. I vänstra kanten, där flagglinan är insydd, står på ena sidan broderadt i hvitt: »H. m:ts pansarfartyg Thule», och på den andra: »Från svenska kvinnor».

Sedan pansarbåten gått af stapeln, hade ett antal sjöofficerare inbjudit till en festlig middag i sjöofficersmessan å Skeppsholmen de damer, hvilka förfärdigat flaggan.

*

Pristagarinnor på stålsko. Vid Stockholms allmänna skriskoklubbs täfningar å Nybroviken i söndags deltog i damernas täfning fröken Hedvig Tronét från Örebro samt två helt unga flickor, Kerstin Dam-

stedt och Elsa Olsson. Samtliga åkning vittnade om mycken öfning och goda ansatser. Första priset, en silfvermedalj, tillerkändes fröken Tronét, andra priset, bronsmedalj, erhöil Elsa Olsson, hvarjämte, såsom extra pris, klubbens bronsmedalj öfverlemnades till Kerstin Darmstedt.

Författarinns minne. De af fru Emelie Carlén till Strömstad donerade värdesakerna ha nu anländt till sin bestämmelseort äfvensom de till stipendiifonden vid elementarläroverket, folkskolan och navigationsskolan anslagna medel. Dessa senare hafva dock, sedan hon skrivit sitt testamente, under hennes sista sjukdom betydligt smått samman, så att elementarläroverket i stället för donerade 3,000 kr. endast erhållit 675 kr. och de båda andra skolorna i stället för 1,000 kr. 225 kr. hvardera.

En dotter till den store författaren C. J. L. Almqvist, fröken Maria Almqvist, afled härstädes i tisdags 63 år gammal.

Madame Jules Grévy, hustru till förre presidenten i Frankrike, har den 1 dennes afledit. Hon var dotter till en garfvarer i Narbonne, Fraise. Helt ung och mycket fattig hade hon vid faderns död anländt till Paris jämte modern. Hon lär hafva varit en utomordentlig skönhet, Jules Grévy anhöll då om hennes hand, men tillbakavisades, emedan hans ställning var så anspråkslös, att han icke ansågs kunna underhålla en hustru. Några år senare, 1854, förnyade Grévy sin anhållan och äktade fröken Fraise. Af detta äktenskap föddes endast ett barn, Alice, som år 1882 blef fru Wilson.

Enkel och flärdlös, men det oaktadt mycket värdig i sitt uppträdande, förblef hon såsom hustru till franska republikens president densamma, hon fört varit; hon omgaf sig med en liten inskränkt elit af vänner, skydde mottagningarnas glans, men än mer politiserande kvinnor och politiska öfverraskningar.

Den första norska kvinnliga stenografen har i dagarna blifvit anställd i stortingets tjänst, tills vidare endast för ett par månader. Fröken Louise Sparre har nämligen blifvit antagen som assistent hos de officiella stortingensreferenterna vid utarbetandet af referaten.

Till ett dubbelt behjartansvärdt ändamål anordnar ett antal damer onsdagen den 15 och torsdagen den 16 dennes en vinterträdgårdsfest i förening med tombola å Stora börssalen härstädes, af hvilken festlighet behållningen kommer att delas mellan de nödlidande i Norrland och fonden för anläggande af åkerbrukskolonier.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptog i fredags Wagners opera »Lohengrin», hvilken fortfarande och helt naturligt synes vara lika populär. Salongen var nämligen fylld till sista plats, och publiken, öfverseende med de stundom rätt betänkliga bristerna vid utförandet, hälsade det härliga tonverket med det lifligaste bifall. Framst bland de uppträdande stod naturligtvis hr Ödmann, hvars tolkning af gralsriddaren Lohengrin i dramatiskt hänseende vunnit i uttrycksfullhet och afrundning. Den vokala delen gjordes vid bästa röstdisposition, och särskildt framstod förklaringscenen i sista akten med mäktigt gripande verkan. — Elsas parti sjöngs af fru Brag, hvilken dock ej räcker till för detsamma. Ett och annat missöde inträffade ock. Hennes bemödanden förtjåna dock erkännande. Fröken *Almati* och hr *Lundqvist* som Ortrud och Telramund äro kända från föregående Lohengrin-föreställningar. Hr *Strömberg* använder i konungens parti sin stämma mycket förståndigt, liksom ock hr *Grafström*, frånräknadt ett litet missöde, utförde härroparens parti tillfredsställande. Körerna gingo mycket ojämt, slitningar förekommo här och hvar. Det hela hade nog behöft flere repetitioner. — Föreställningen slöt ej förr än klockan var öfver half tolf.

Ett oskick, från hvilket man borde bli befriad, består däri, att en hel del personer ej passa på tiden, utan komma bullrande in i salongen, sedan musiken börjat. Att detta i allmänhet verkar störande, inser en hvar. Men rent af olidligt blir det, då det sker under ett musikstycke af så betydande art och så delikat natur som förspellet till »Lohengrin». En ej mindre taktlöshet är det, såsom många

för sed hafva, att prata mer eller mindre högt under pågående föreställning. Dyliga störande personer kunna gärna hålla sig borta från teater- och konsertsalonger.

Fru *Wendela Andersson Sörensens* tredje gästroll å k. operan är som *Zephyrine* i »Diamantkorset», den framstående konstnärinnans otvivelaktigt bästa roll. Vi återkomma till densamma i nästa nummer.

Välgörenhetsföreställningarna å k. operan till förmån för de nödlidande i Norrland gifvas som bekant, den första på söndag middag den 12 och den andra på tisdags afton den 14 dennes. Till den förra föreställningen gälla blå, till den senare röda biljetter.

K. Dramatiska teatern var i medlet af förra veckan äno färdig med ett svenskt program, denna gång ett lustspel i tre akter af den flitige nestorn bland våra dramatiska diktare, *Frans Hedberg*. Man har på en del håll velat göra gällande, att »Familjens fästman» skulle vara allt för mycket fars för att egentligen höra hemma på denna scen, och att stycket vore väl värdigt t. ex. Södra teatern, men ej vårt främsta dramatiska anstalt; men vi få uppriktigt erkänna, att vi efter afskådandet af hr *Hedbergs* nyhet ej kunna inse, hvarför icke Dramatiska teatern någon gång skulle kunna få omväxla med äfven denna lättare genre, då den som här gifves ypperligt, och då produkten i fråga verkligen är rolig samt af en ganska träfsäker karaktäristik och stockholmsfärg, som förlänar den betydligt högre värde än vanligt tyckt posse.

Hr *Gründer* och fröken *Kleberg* gifvo en trovärdig bild af det »småborgerliga» revisorsparet med de tre giftasvuxna dottrarna, för en af hvilka familjen ändligen varit nog lycklig att finna en fästman. Dessa mer eller mindre unga damer hade funnit goda framställarinnor i fröknarna *Bäckström*, *Jansson* och *Behrens*. Hr *Palms* fästman och hr *Persson* som hans hyggliga och medgörliche farbror, fröken *Åhlander* drastiska skvalleryster samt hr *Hamrin* och fru *Julin* som fabriköherrskapet — vänner i huset — samtliga bidrogo lyckligt att hålla den rätta lustspelstonen uppe och publiken vid bästa humör.

Vasateatern uppförde i måndags för första gången *Suppés* roliga operett eller, som det står på programmet, komisk-mytologiska 1-aktopera »Den sköna Galathea». I titelrollen började fru *Anna Petersson-Norrie* ett nytt gästspel å denna teater, hvars salong därefter också var så godt som aldeles fullsatt. Anna Petersson har här otvivelaktigt en af sina bästa uppgifter. Åt den sköna marmorstoden, hvilken på den i detsamma förälskade bildhuggarens bön till *Venus* får lif, lyckas hon förläna något verkligt illusoriskt, lika å att uppvaknandet och öfvergången till en modern kvinna med alla dess nycker, all dess fåfänga. Och sången — ja, det är minsann ej ofta vi numera få höra en sådan sång från någon hufvudstadscen. Vid utmärkt röstdisposition föredrog den framstående konstnärinnan sina kupletter på ett sätt, som framkallade stormande bifall. Fru *P.-N.* understöddes godt af frök. *Ekström* som *Ganymedes*. Hade teatern blott kunnat framställa en bättre *Pygmalion* än hr *Rönnblad!* Bristen på en hygglig tenor gjorde sig här mer än vanligt märkbar. Hr *Örnberg* var rätt rolig som konsthandlaren *Mydas*.

Med »*Hector*» och »*Dockféen*» till efterpjäser kommer nog detta program att länge hålla sig uppe.

Musikföreningen gaf i tisdags sin 33:dje konsert. Programets hufvudnummer utgjordes af *Anton Rubinsteins* oratorium »*Babels torn*», en tonmålning rik på öfverraskande effekter både i vokalt och orkestralt hänseende. Körerna äro här hufvudsaken. Af synnerlig effekt äro den första kören »*Till verks!*» och kören »*Ve oss, ve!*» vid tornets sammanstörtande. Högeligen karaktäristiska äro likaledes semiternas, hamiternas och japhetidernas körer. Den tredubbla slutkören af ånglar, människor och afgrundsandar är likaledes af förträfflig verkan. Föga mindre intressanta äro solopartierna. Särskildt framstående är *Nimrods*, som af hr *Salomon Smith* erhöil en tolkning, som man ej gärna kan tänka sig bättre. Äfven *Abrams* parti äger många skönheter; synnerligt vacker är monologen »*Re'n bort de bemska skyar låga*». Partiet utfördes mycket förtjänstfullt af hr *Ödmann*. Uppsyningsmannens mindre betydande parti hade i hr *Lundqvist* fått en utmärkt tolkare. Oratoriet synes hafva kraft mycken omsorg och möda vid inöfningen, men så erhöil det ock under herr *Nerudas* skickliga ledning, såväl hvad de ofta mångstämmiga körerna som hvad orkestrarna beträffar ett på det hela taget förträffligt utförande. Den till sista plats fulltaliga publiken, hvaribland märktes konungen, prinsarne *Carl* och *Eugen* samt hertiginnan af *Dalarne*, gaf ock vid flere tillfällen

och särskildt vid slutet sitt lifliga bifall tillkänna. — Konserten inleddes med en uvertyr till tragedien »*Hakon Jarl*» af *J. P. E. Hartmann* samt den bekanta arian »*Det vare nog*» ur oratoriet »*Elias*», med kiud talang föredragen af hr *Smith*. Grefvinnan *Math. Taube* var nämligen af sjukdom hindrad att uppträda.

I samband härmed kunna vi ej underlåta att ännu en gång rikta ett skarpt klander mot de ledande männen i Musikföreningen för den försumlighet — lindrigt sagdt — med hvilken de behandla pressen. I olikhet med öfriga konsertanordnare, hvilka alltid sända de resp. tidningarnas musikrecensenter två biljetter till bästa platser, sänder Musikföreningen en biljett (stundom ingen alls) och då ofta till någon af de sämre platserna i salongen. Såsom nu till fövännämnda konsert, då vi erhöilo en plats på sidan i salongen längst uppe vid dörren i det värsta draget från denna. Vi återvände naturligtvis biljetten under protest och köpte oss en annan på midtelpartiet. Vi äro ej ensamma om detta missöde, ty enligt hvad vi förspört har en af de mera framstående dagliga tidningarnas musikrecensent funnit sig föranlåten att göra på samma sätt. Så pass nytta har likvisst Musikföreningen af tidningarnas omnämmanden af dess konserter, att den borde iakttaga ett honettare bemötande mot pressens representanter. Det kan eljes hända att alla omnämmanden både före och efter konserterna utebli.

Filharmoniska sällskapet ämnar ännu en gång utföra *Gunnar Wennerbergs* »*Stabat mater*», nämligen måndagen den 13 dennes å k. operan. Man lär härvid kunna påräkna *Salomon Smiths* medverkan i baspartiet.

Par *Brikoll-kören*, som bekant hufvudstadens förnämsta manskör, gifver i morgon lördag sin sedvanliga vårkonsert i Musikaliska akademien.

Johannes Elmblad, den framstående bassångaren, har anländt till hufvudstaden och gifver konsert i Vetenskapsakademiens hörsal nästkommande onsdag den 15 dennes.

Konsertmästaren *Tor Aulin*, den genialiske ledaren af de gouterade kammarmusiksoareerna, förbereder en konsert till den 21 dennes med biträde af den framstående och här välbekanta sångerskan *Ellen Nordgren-Gullbranson* från Kristiania. Därjämte lämnas biträde af konsertmästaren *Zetterqvist* samt af k. hofkapellet under förste hofkapellmästaren *C. Nordqvists* anförande. Programmet lär komma att bjuda på flere nyheter.

En lärarinns roman.

En svensk kulturbild,
teknad på verklighetens grund för Idun
af
Algot Sandberg.

(Forts.)

Sista onsdagen i maj hade alltid »*Y.*»-kretsens lärareförening sitt ordinarie halfårsmöte i folkskolan i staden. Till kretsens hördede icke blott *Y:s* lärare och lärarinnekår, utan äfven lärarepersonalen i de närmast kringliggande socknarna, så att kretsens räknade ett fyrliot medlemmar. Skolföreländare *Skog* var kretsens ordförande.

En dag i slutet af april kom han in i Kerstins klass.

»Fröken *Sangvin*» sade han, »det är så, att fru *Noréus*, lärarinnan i *Skärsta*, som vid vårt möte i nästa månad skulle ha hållit lektion, annmält förhinder, och nu ville jag bedja er tråda i hennes ställe. Mnet är »upplösning af satsen till dess enklaste beståndsdelar.» Ni kan visserligen taga flickorna ur er egen klass, men jag ser hellre, att det blir de äldsta i skolan. De äro naturligtvis mer hemma i grammatiken.»

Kerstin kände sig ängslig.
»Men tror herr *Skog*, att jag kan det?» frågade hon.

»Naturligtvis kan ni det. Ni har en hel månad att förbereda er på, och stycke i läseboken får ni förstas själf välja. Nå, ni går ju in på det? Tack! Jag kan ju säga er, att kyrkoherden och inspektören gärna vilja höra er, ty det är fråga om att i sinom tid förändra er plats till ordinarie, och då bör ju fröken i främsta rummet komma i åtanke vid förslaget.»

Den dag, då lärareföreningen sammanträdde, hade skolan lof. Man samlades i bösalen, som

alltid förut pläгат dekorerad med flaggor. Man höll lektioner och diskuterade till middagen. På aftonen arrangerades ett gemensamt samkväm.

Kerstin kände sig helt förvirrad i denna samling af främmande kamrater. De manliga voro till det mesta äldre män, och många af lärarinorna hade också hunnit öfver medelåldern. I allmänhet sågo de dock samtliga vakna och intresserade ut. Framme vid katedern satt den sirlige kyrkoherden Olofsson. Han bar vasaorden — såsom han nästan alltid plägade, äfven vid ganska omutiverade tillfällen. Han hade fått den såsom sekreterare i hushållningssällskapet den tiden han varit konsistorieamanuens i stiftstaden. Bredvid honom satt folkskoleinspektören, doktor Blom, adjunkt vid läroverket. Det var en torr, mager, gänglig gammal man, som alltid såg missbelåten ut, på grund af att ena mungipan var långt neddragen — en följd af att han alltid hemma gick med en sjöskumpipa mellan tänderna.

Mötet börjades med en psalmsång och bön af kyrkoherden, och så var det Kerstins tur att tråda fram. De åtta flickorna, som uttagits ur högsta klassen för att tjänstgöra som »undervisningsmateriel», suto på sin bänk med nystärkta förkläden, slätkammade och nytvättade. Kerstin hade ur »Folkskolans läsebok» valt stycket om »Renen». Och där löstes sats efter sats, och Kerstin försökte att göra de olika ordens ställning och värde åskådliga för flickorna, som visade sig ganska kunniga.

Efter den bestämda halftimmen kom det värsta af allt — kritiken. Hvem som helst hade då rättighet att nagelfara den hållna lektionen. Kerstin kände, hur hon rodnade af ångslan, då doktor Blom steg upp och harsklade sig:

»Jag finner,» sade han, »den hållna lektionen på det hela taget ganska förtjänstfull, redig, klar och logisk. Hvad jag har att anmärka, gäller dock icke den enbart, utan en principfråga. Och denna lyder: »Hvilket bör anses bättre vid lektionerna i modersmålet, antingen att använda de svenska eller latinska benämningarna, som förekomma i grammatiken! Som vi hörde, använde lärarinnan ömsom de svenska, ömsom de latinska termerna. För min del anser jag detta icke riktigt. Vi kunna aldrig på vårt språk gifva en ersättning, som fullt

motsvarar de uttrycksfulla latinska namnen. Därför böra barnen vänjas vid dem. Svenska termer blifva krystade och kunna aldrig utgöra en sådan hållpunkt för minnet som de korta främmande orden.»

Diskussionen blef liflig. Några af de yngre gäfvö obetingadt företrädet åt svenska benämningar och kunde icke förstå, hvarför man skulle använda ett så för barnens begrepp ofattligt ord som substantiv, när man hade det utmärkta svenska tingord. Andra åter höllo strängt på latin. Uppfodrad därtill, förklarade Kerstin, att hon alltid funnit det godt att växelvis använda båda delarna, så att barnen vände sig vid dem. Därgenom lärde de sig också fatta betydelsen af de främmande orden, som annars måste blifva utan mening för dem.

Meningsutbytet om denna punkt upptog största delen af den till kritik anslagna tiden, så att Kerstin slapp temligen bra undan, och när hon sedan fick blifva en alldeles passiv deltagare i mötet, fann hon dess förhandlingar både lärrika och intressanta.

På förslag af herr Skog kom man öfverens om att tillsammans äta middag på ett större nykterhetsvärdshus. Därunder fick Kerstin tillfälle att göra många nya bekantskaper.

Karin Löf var onekligen en bland de underligaste af dem. Redan under själva mötesförhandlingarna hade Kerstin gång på gång låtit sina ögon hvila på denna stovväxta robusta gestalt med det kantiga ansiktet af nästan mongolisk typ. Hon tycktes vara omkring fyrtiofem år. Kerstin hade hviskande frågat en kamrat, hvem hon var, och fått veta, att hon var småskollärläroinna i Ulfva, en af kretsens längst bort belägna socknar.

Under middagen lade Kerstin ytterligare märke till henne. Hon hade en strykande aptit, åt mycket och pratade icke mindre med en grof, skarp röst. Hon hade också kommit till Kerstin.

»Jag hör, att fröken varit i Grästorp i vintras,» sade hon. »Nå, den platsen känner jag då till. Jag har varit lärarinna där i flere år första tiden jag var utexaminerad. Det var ett bushål.»

Kerstin såg på henne, helt förvånad öfver det starka språk hon använde. Karin Löf skrattade. »Ja, det var inte så värst fint sagdt, men det

var så mycket mera »expansivt», just hvad jag menade.»

Att hon velat säga »expansivt» förstod Kerstin. Hon märkte snart att Karin Löf ofta begagnade främmande ord, hvilka hon med största lugn i världen uttalade på alldeles galet sätt. Så sade hon »exposition», så det skorrade i öronen.

Utanför salen, där middagen ägde rum, fanns en stor veranda, som vette åt en trädgård. Den användes dock ej nu, ty trots den tämligen framskridna årstiden var det mycket kyligt i luften. Efter en stund kastade dock Kerstin på sig en sjal och gick ut. I det bortersta hörnet, hvarifrån hon ej var synlig för någon af de innevarande, stod Karin Löf, lutad mot en af stolparna, och — rökte på en stor cigarr. Vid Kerstins steg vände hon på huvudet, men tog ej cigarren ur munnen.

»Det här är en vana från barndomen,» sade hon, »och nu är den för gammal och ingrodd. Hemma röker jag dock för det mesta pipa — så att ingen ser det, förstås. Ser ni, jag är nästan lappska, född uppe vid Muonio älf i en backstuga, och där får man röka för den otäcka myggens skull. Hvar gång jag kommer in till staden, köper jag mig alltid en cigarr, det är det enda jag spenderar på; man har minsann inte råd att vara öfverflödig med 300 kronor om året. Apropos, det blir för sent för mig att resa hem i afton. Har ni kanske någon gammal soffa hos er, som jag kunde få ligga på i natt, gjorde ni mig en riktig tjänst.»

»Ähjo, det trodde Kerstin nog kunde gå för sig. Tack, det var hyggligt af er. Då säger ni mig till när ni går.»

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Amanda Taube; af Claës Lundin. (Med porträtt.) — Kvinnornas flagga; dikt af Johan Nordling. — Några ord om vår »Giftermålsbalk»; för Idun af Kata Dalström. — Böhmiska folkbilder; tecknade för Idun af Sigrid Elmblad. I: Med floden. — Iduns priställing. — Förtroenden; af S. D-f. — Ett husligt problem; Till Moster Emma från »Moster tillgifna Kalle». — Ida Wedel-Jarlsbergs stipendiefönd; af Efraim Rosenius. — Ur notisboken. — Teater och musik. — En lärarinna roman; en svensk kulturbild, tecknad på verklighetens grund för Idun af Algot Sandberg. (Forts.) — Tidsfordrif.

M. Carlsson Regeringsg. 22 Duktyger, Handdukar. Lärter Norrköpings bomullsväfnader Vadstenaspetsar Regeringsgatan 22

Tidsfordrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Akrostikon.

A	D	E	L		
M	I	L	A		
K	A	D	I		
L	I	S	A		
U	L	A	N		
S	A	B	A		
A	B	E	L		
R	Å	T	T	O	R

Bilda genom bokstäfvernas omflyttning i hvarje horisontel rad ett nytt ord så, att initialerna i de nybildade orden, lästa uppifrån och ned, gifva ett flicknamn.

Charader.

I.
Vill du glädje ha, om du fått gods och guld, gör mitt första då och nöje rikt du äger.
Kan din nästa ej betala helt sin skuld, var mitt andra blott — ja, mycket detta säger.
Den mitt hela är, har ganska lätt lämna tröst och hjälpa på sitt sätt.
I—a T—r.

II.
»Nu är du mitt tredje,» sad ynglingen glad till den, som mitt andra just nyss honom sagt.

Mitt första nog troligt en hvar vill bevara,
att icke det bryts eller fastnar i snara.
Mitt hela? du frågar: ett namn, men ack,
ej söka du bör i vår almanack.

Elesif.

Gåta.

Det är ej alltid lätt att säkert vinna, den rikaste ibland det ej kan hinna, och dock är det så lätt, ty vet: ej ens ett öre kostar det!

X—x.

Räknegåtor.

I.

En tysk skalds födelsedag faller inom förra århundradet och räknas ut med tillhjälp af följande uppgifter: månadens ordningsnummer innehålls 218 gånger i årtalet, och dagen i månaden är 1 mer än 3 gånger månadsnummern.

När föddes denne skald och hvad hette han?

Louise.

II.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49

Omflytta ofvanstående siffertal så, att vid hopräkning af hvarje horisontal,

vertikal och diagonal rad bildas samma summa, nämligen 175.

Olof L—.

Förvandlingsgåta.

1) Loge och otta: ett teaterstycke. 2) Sik, ull och rad: ett lustslott. 3) Drömt och tass: en badort. 4) När, hus och nate: en opera. 5) Tur, i och enas: provins i Spanien. 6) Dof, elf, nog och en: större snöfält. 7) Strid och af: exercisplats i Sverige. 8) Rot och ber: ett namn. 9) Vi och nare: stad i Asien. 10) Vad och uf: ett djur. 11) Kar, nytt och han: historiskt ställe. 12) Loge och kitt: ett djur. 13) Korn, sving och ge: en stad. 14) Nöden och mars: en kompositör. 15) Toll och eho: ett skådespel. 16) Ränder, den och lena: ett land.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en svensk skådespelare.

Jacky.

Geografiskt kors.

		1	2	3				
		1	10	3				
		7	8	6				
		12	11	4				
1	7	12	14	4	10	9	4	7
10	8	11	4	7	2	8	10	5
3	6	4	10	2	8	13	10	5
		9	8	13				
		4	10	10				
		7	5	5				

Ersätt såsom vanligt siffrorna med bokstäfver. De med siffrorna 1—3 betecknade raderna innehålla samma ord,

nämligen 1) stad i Belgien, 2) slott i Danmark, 3) stad i Frankrike.

Ifyllningsgåta.

		f	k		
		r	g		
		l	a		
		g	a		
		u	t		
		l	l		

De 24 tomma rutorna i ofvanstående kvadrat skola ifyllas, hvar och en med en bokstaf så, att de sex vågräta raderna utgöra bekanta ord. Orden, men i annan ordningsföljd, beteckna: en stad i Frankrike, en skald, en blomma, en handelsterm, en stad i Asien, en flod i Asien.

A—a S—m.

Lösningar.

Legogryfen: Lefnadslust; uns, eld, nalle, fal, fall, uf, and, al, en, tusen, Falun, fat, Tell, sulan, led, lans, luden, Luna, del, tal, Set, elf, ed, lut, fel, sus, le, lat, ute, dans, dal, fet, sal, adel, te, fena, fast, Lena, luft, ull, salt, saft, sadel, slut.

Kvadratgåtan: Bergvik, effendi, Ispahan, Heindal, Eretria, telefon, Giessen.

Serfällsfiguren:

Siffercharaden: 1893.

